

«Як стати кваліфікованим читачем і правильно читати книги?»

(Культура читача і читання)

Інформаційна година

Знати: правила складання анотації; правила роботи з книгами; гігієну читання

Уміти: самостійно працювати з різними джерелами інформації; пояснювати, для чого існує анотація; складати простий план на прочитану книгу.

У давнину бібліотеки називали «*дім життя*», «*притулок мудрості*», «*аптека для душі*». Чому? Тому що в бібліотеці знаходиться найдорожчий скарб – книги. У великому місті або маленькому селі кожен може стати читачем бібліотеки. Слово «**бібліотека**» – грецького походження, а перекладається так: «**бібліо**» – «*книга*», «**тека**» – «*зберігання*». Отож, традиційне значення слова «**Бібліотека**» – колекція книг або приміщення, де зберігаються книги.

Спілкування з книгою – це своєрідний «**замок із секретом**». Для того, щоб його відімкнути, потрібно підбирати нові ключі, вдосконалюючи читацькі вміння та інформаційну грамотність.

Кожен з вас, наші любі читачі, прочитав вже немало книг. Всі вони різні: цікаві і не дуже, веселі і сумні, яскраві і без малюнків, проте всі вони заслуговують на увагу. Книжки потрібно читати уважно, а якщо це енциклопедія, то бажано занотовувати потрібні і цікаві для вас факти.

Іноді буває важко запам'ятати ту чи іншу книгу, наприклад, якщо це художній твір, тоді на допомогу прийде складання плану. Повірте, маючи його ви завжди зможете дати відповідь на будь-які запитання по тексту твору.

А чи звертаєте ви увагу при виборі книги на анотацію? Це короткий виклад змісту книги, що вона викладає у стислій формі зміст книги, іноді дає оцінку, допомагає вирішити, наскільки цікавий цей твір для вас. Анотація може включати й короткі відомості про автора. В анотації можливо буде вказано на особливості художнього оформлення. А чи знаєте ви, що складати анотацію не так просто, як

здається з першого разу. Це ціле мистецтво, яким потрібно володіти кожній освіченій людині і ми неодмінно з вами дізнаємося таємниці написання анотації.

А про що ж ми забули? Звичайно найголовніше: працюючи з книгою ми повинні дотримуватися правил гігієни читання, адже в противному випадку, книга може нести загрозу здоров'ю. Які ж вони ці правила? Будемо дізнаватися далі.

Яких основних правил потрібно дотримуватися, аби книга не нашкодила здоров'ю:

1. Не можна читати лежачи.

Але чому? Вся справа в тому, коли ви читаєте лежачі, досить складно зберегти потрібну відстань від тексту до очей, яка повинна бути приблизно 30-35 см. Якщо регулярно читати так, зір може втратити свою гостроту. До того ж читаючи лежачи наша грудна клітина знаходиться в неправильному положенні, через що кисню поступає в наш організм менше, від того погано запам'ятовується прочитане і хилить на сон. Мабуть, ви помічали, що дорослі доволі часто беруть із собою книжечку в ліжку і так і засинають з нею. Як гадаєте, багато вони запам'ятали в такому випадку?

2. Не читати при поганому освітленні.

Зір, на перекір відомому судженню, ви не зіпсуєте, проте ризикуєте отримати сильний головний біль і слабкість через те, що будете напружувати очі.

3. Промені світла повинні падати зліва, якщо ви правша, а якщо ви лівша, то, відповідно з правого боку. Крім того, світловий промінь може йти зверху і обов'язково освітлювати весь текст.

Якщо перед вами стоїть питання, коли почитати книгу, вдень при сонячному освітленні, або ввечері за лампою, то радимо обрати природне освітлення. Адже саме до нього наш зір пристосований якнайкраще.

4. Не можна читати книгу і дивитися телевізор одночасно. Буває у вас таке? Та воно ж, ніби, не заважає. Та це зовсім не так. Переключаючись з книги на

телевізор перш за все страждають ваші очі, які змушені швидко перелаштовуватися з тексту на екран, а це вже не є користю для вашого зору.

5. Діти, ви, мабуть, коли читаете дуже цікаву книгу, часто не помічаєте, як швидко спливає час. Захопившись цікавими пригодами з книги, новою інформацією чи пригодою зі сторінок друкованого видання, помічаєте, що Ваші оченята трохи втомились.

Обов'язково запам'ятайте: під час перерви важливо не тільки відволіктися від роботи - будь то шкільні уроки або читання - але і зробити гімнастику для очей і м'язів шиї і спини. Можна потягнутися, розігнутися, встати і зробити декілька присідань, розім'яти м'язи шиї. Основне завдання гімнастики для очей - це розім'яти всі зовнішні м'язи очей:

- Потрібно поводити очними яблуками в різні боки, вліво-вправо;
- Зробити декілька кругових рухів очима, ніби малюючи поглядом коло;
- Поморгати;
- Подивитися у вікно і сконцентрувати погляд на чому-небудь далекому.

Ось такі вони основні вимоги до гігієни читання, дотримуватися їх не складно, а здоров'я для людини – найголовніше!

Кожна книга, аби бути зрозумілою своєму читачеві потребує особливого до себе ставлення. Аби стати кваліфікованим читачем не достатньо лише пробігти очима по рядках. З книгою потрібно працювати. Яким чином, питаєте ви. Все дуже просто, необхідно лише дотримуватися вказівок, які ми запропонуємо вам далі.

Сьогодні важко уявити життя без книг, адже чим більше їх читає людина, тим освіченішою і розумнішою стає. Розпочинаючи читання, не пропускайте анотацію, адже саме вона дає нам загальне уявлення про книгу.

Проте часто після того, як ви закінчили читати книгу здається, що у вас би написали цю частину книги краще, адже сам автор не завжди може достатньо повно описати свою книгу, крім того, написання анотації – це ціле мистецтво зі своїми особливостями. Що ж в цьому незвичайного? Давайте розбиратися.

Анотація - короткий виклад змісту книги. Розміщують анотацію на звороті титульної сторінки. Прочитавши її, можна отримати уявлення про зміст книги. Звичка користуватися анотацією – одна з головних звичок серйозного читача. Проте, не все так просто, як здавалось, би. Для того, аби написати анотацію, потрібно знати декілька секретів:

1. Читаючи текст, замислюйтесь над його змістом (*запам'ятовуйте, а краще запишіть імена головних персонажів твору*);

2. Працюйте із олівцем в руках, виділяючи не зрозумілі слова;

3. Знаходьте невідомі слова у словнику, тоді зміст книги буде більш зрозумілим.

4. Порівнюйте прочитане з вже відомими вам фактами;

5. Дотримуйтеся гігієни читання;

6. Не уникайте бібліографічного опису книги та анотації, вони стануть в подальшому в нагоді при виборі книги, при виконанні домашніх завдань, розвитку читацьких інтересів і культури читання;

7. Щоб краще зрозуміти книгу – читайте передмову, якщо вона присутня. Вона розповість про автора і його книгу, можливо ви зустрінете поради, як краще читати. Окрім того, звертайте увагу на присвячення, бо саме воно стоїть перед кращими, найдорожчими для автора творами.

8. Працюйте з книгою систематично та наполегливо, і ви одразу відчуєте, як ви почнете зовсім по-іншому ставитися до читання і книг.

Ось вони секрети написання цієї маленької частини книги. Проте, це ще не все, окрім вище перерахованих порад потрібно дотримуватися основних 5 пунктів вимог до написання анотації, а саме:

- *обсяг не повинен перевищувати 500 – 600 знаків (приблизно 7-8 рядків);*
- *при написанні використовуйте лише відомі вам слова;*
- *не можна наводити цитату з тексту твору;*
- *якщо в назві твору є незрозуміле слово, в анотації його потрібно пояснити;*
- *текст вашого міні-твору повинен бути лаконічним і зрозумілим.*

Крім того, уявіть собі, існує декілька видів анотації:

Довідкова - коротка характеристика тексту, що доповнює заголовок, тобто це майже як друга назва, в якій є примітки про автора, зміст книги чи жанр твору. Така анотація має бути максимально скороченою. **Наприклад,**

Корчак, Я. Пригоди короля Мацюся : повість-казка : для серед. та ст. шк. віку / Я. Корчак. - 3-тє вид. - Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. - 534 с. : іл.

Незвичайним і дивовижним пригодам малолітнього короля Мацюся присвятив свій знаменитий казковий роман видатний польський педагог, лікар і письменник Януш Корчак. Малий Мацюсь ще не вмів ні читати, ні писати, коли йому довелося сісти на трон. Король-реформатор Мацюсь вирішив припинити всі війни, і це, звісно, не сподобалося іншим королем...

Рекомендаційна - повинна характеризувати текст твору з найцікавішої сторони для певної категорії читачів. Мета такої анотації - дати вичерпну інформацію в необхідності читання твору. **Наприклад:**

Ліндгрєн А. Пєппі Довгапанчоха : повість : [для мол. та серед. шк. віку] / А. Ліндгрєн. - Київ : Махаон-Україна, 2013. - 112 с. : іл.

Дівчинка, для якої затісні будь-які рамки, — фантазерка, бунтарка, жартівниця. Нєймовірно сильна. Нєймовірно щєдра. І... трішєчки самотня. Хочєш подружити з нєю? Тоді розгорни мерщій книжку уславленої шведської письменниці Астрід Ліндгрєн і поринь у пригоди Пєппі Довгапанчохи — доньки капітана, який став найсправжнісіньким королєм.

Ось такими бувають анотації. Ми розглянули вимоги до написання, види анотацій, отже розпочинаємо роботу.

З чого почати писати:

1. Починати писати анотацію потрібно з короткої з інформації про автора, або упорядника книги. Виберіть факти з біографії, які, на вашу думку, позначились на змісті твору!

2. Зазначте літературний жанр твору. Зазвичай, його можна знайти на обкладинці чи в бібліографічному описі книги, наприклад: казка, оповідання, розповідь і т.д.

3. Коротенько опишіть зміст твору, але не переказуйте.

4. Зазначте, де відбувається подія, головних героїв та головні події.

5. Ваш маленький шедевр повинен зацікавити.

6. В анотації можна зазначити вік читачів, яких може зацікавити книга (для дошкільнят, для маленьких читачів, для молодшого шкільного віку, середнього шкільного віку і т.д.)

7. Якщо книга яскраво проілюстрована, зазначте і про це, вкажіть ім'я художника-ілюстратора.

Ось і все. Складати анотацію надзвичайно цікаво, це допоможе вам у майбутньому.

Отже, гігієну читання ми з вами вже засвоїли, правила складання анотації вивчили, залишився останній пункт, який зробить з вас дійсно кваліфікованих читачів. І це – складання плану прочитаного.

План - стислий виклад змісту книги за розділами – складається у вигляді заголовків або запитальника. Корисно додати до цього дати, імена, цифри, назви міст, пояснення незрозумілих слів, тобто те, що слід запам'ятати.

Етапи складання плану:

1. Читаючи текст, подумки розбивай його на частини, кожна з яких містить закінчене повідомлення про окремий момент розвитку теми.

2. Прочитайте текст, з'ясуйте значення невідомих слів

3. Напишіть чернетку плану в довільній формі. Порівняйте його з текстом. Простежте, чи все головне знайшло відображення у плані, чи з'явилися пункти плану за змістом, чи відображають вони тему і головну думку тексту.

4. Перевірте, чи можна за цим планом переказати текст.

5. Якщо під час переказу тексту ви відчуваєте деякі незручності, то сміливо доповнюйте план новими пунктами, або уточненнями, які в подальшому вам допоможуть вільно переказувати текст.

Керуючись пунктами плану і звернувшись до оригіналу, можна вести й інші, уже більш докладніші записи, що в майбутньому можна трансформувати в конспекти, тези, реферати. За допомогою плану писати їх простіше, навіть якщо з моменту його складання пройшло досить багато часу.

Друзі, культура читання формує ваш подальший розвиток, як розумної і освіченої людини, яка йде в ногу з часом. В подальшому ці вміння знадобляться вам при навчанні у старшій школі, у вищих навчальних закладах, в роботі та взагалі у житті, адже навички роботи з текстом полегшать вам роботу не лише з книгами, а й з будь-якою інформацією загалом. І вже з часом, якщо ви будете часто користуватися техніками складання плану та написання анотації це вже стане вашою звичкою, завдяки якій ви навчитеся формулювати власну думку з того чи іншого питання, чи сприймати інформацію на іншому рівні, розбиваючи її на певні пункти і таким чином краще запам'ятовувати.

Не забувайте дотримуватися правил гігієни читання, вам буде досить дотримуватися їх декілька тижнів, що це стало вашою звичкою на все життя. Все просто!

І на останок, пропонуємо трошки напружити пам'ять і провести наступну вправу:

Згадайте назву книжок, в назві яких можна зустріти:

1. Лише ім'я головного героя (*наприклад, «Климко» Г. Тютюнник*);
2. Ім'я та прізвища головного героя (*наприклад, «Тарас Бульба» М. Гоголь*);
3. Цифри чи числа (*наприклад, «Навколо світу за 80 днів» Ж. Верн*);
4. Будь-які свята (*наприклад, «Новорічний детектив, або ковалі щастя» В.*

Нестайко)

Дякуємо за увагу, і сподіваємось, що ви і в подальшому будете вдосконалювати отримані навички.

Використані джерела:

Кодекс читача шкільної бібліотеки: пам'ятки та рекомендації // Шкільна бібліотека. - 2012. - № 13/14. - С. 32-47.

Корхова В. В. Я книга, я товариш твій, тож берегти мене умій / В. В. Корхова // Шкільний бібліотекар. – 2013. – № 12. – С. 2–8.

Лемешенко Н. В. «Українська мова - давня й молода»: поради бібліотекаря / Н. В. Лемешенко // Шкільна бібліотека. - 2008. - № 1. - С. 81-82.

Михальчук М. Л. Пам'ятки на допомогу / М. Л. Михальчук; В. Ф. Мошак // Шкільна бібліотека. - 2014. - № 11. - С. 35-36.

Плавчан В. М. Книга корисна, коли її читають / В. М. Плавчан // Шкільна бібліотека. - 2009. - № 2. - С. 47-48.

Як читати книгу : урок-бесіда / склад. Л. Г. Шевцова // Миколаїв. обл. б-ка для дітей ім. В. О. Лягіна. – Миколаїв, 2013. – 8 с.

Бережи очі замолodu Гігієна читання для школяра [Електронний ресурс] : поради для дітей // Живая жизнь. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу: http://livelife.kiev.ua/berezhi-ochi-zamolodu_lrus-p4-i3607.html , вільний. — Назва з екрана.

Щука Н. В. Методи самостійної роботи з книгою [Електронний ресурс] : слайд-інформ урок // Миколаївська обласна бібліотека для дітей імені В. О. Лягіна : веб-сайт. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://laginlib.org.ua/ynfo/metody.pps> , вільний. — Назва з екрана.